

Handläggare: Eva Nilson
Fastighetsförvaltningen
Stab
Tel: 508 27567
eva.nilson@gfk.stockholm.se

2004-01-23

Dnr 00-400-4342

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Skötselprogrammet för Stockholms lantegendomar – dom i Länsrätten

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Gatu- och fastighetskontorets åtaganden enligt skötselprogrammet har upphört vad gäller jordbruken
2. Skötselprogrammet läggs till handlingarna
3. Inga ersättningar med anledningar av skötselprogrammet betalas ut
4. Gatu- och fastighetsnämnden överlämnar och återopar utlåtandet till Kommunfullmäktige för slutligt beslut
5. Länsrättens dom av den 2003-12-19 överklagas inte
6. Gatu- och fastighetsnämndens beslut justeras omedelbart

Olle Zetterberg

Lars Callemo

Åke Wahlqvist

SAMMANFATTNING

Kommunfullmäktige fastställde ett skötselprogram för Stockholms lantegendomar 1991 och gav fastighetsnämnden i uppdrag att utarbeta riktlinjer för programmets genomförande, framförallt beträffande övergång till alternativ odling inom jordbruket. Några detaljerade riktlinjer kom dock

W:\gfk.yourvoice.se\work\2004-02-17\Tjut\45.doc

Bilaga 1: Dom 2003-12-19 i Länsrätten i Stockholms län ang
Laglighetsprövning enligt kommunallagen i ärende
“Avrapportering av skötselprogrammet för Stockholms lantegendomar
till den del det berör jordbruket”

aldrig kom till stånd. Nu får skötselprogrammet anses ha spelat ut sin roll. Sveriges inträde i EU gör att arrendatorer kan söka EU-bidrag för t ex alternativ odling. Kontoret föreslår att kontorets åtaganden är avslutade, vad gäller jordbruket, och programmet läggs till handlingarna. En av stadens arrendatorer har med hänsyftning till skötselprogrammet önskat få ekonomisk ersättning från staden för sin alternativa odling. Någon ersättning föreslås dock inte betalas ut.

Ovanstående förslag godkändes av Gatu- och fastighetsnämnden den 19 februari 2002. Beslutet överklagades till Länsrätten. Kommunen har bestritt klagandens yrkande och hemställt om att överklagandet lämnas utan bifall enligt beslut i Gatu- och fastighetsnämnden den 11 juni 2002.

Länsrätten har nu meddelat dom i ärendet (bifogas). Enligt domen ska Gatu- och fastighetsnämnden beslut den 19 febr 2002 upphävas. GFN har enligt Länsrättens dom överskridit sin befogenheter. Kommunfullmäktige skulle ha tagit ställning till frågorna, eftersom ärendet anses vara av principiell beskaffenhet. Kontoret tar därför upp ärendet igen med hemställan om att det, efter Gatu- och fastighetsnämndens beslut, överlämnas till Kommunfullmäktige för slutligt beslut. Om GFN finner att Länsrättens dom ska överklagas går tidsfristen ut den 24 febr 2004, varför ärendet kräver omedelbar justering vid sammanträdet den 17 febr 2004.

UTLÅTANDE

Bakgrund

På uppdrag av dåvarande borgarråden Mats Hulth och Ingemar Josefsson upprättade fastighetskontoret och fritidsförvaltningen i slutet av 1980-talet ett gemensamt skog- och jordbrukspolitiskt program för stadens markegendomar, kallat ”Skötselprogram för Stockholms lantegendomar”. Skötselprogrammet godkändes av fritidsnämnden i mars 1988 och av fastighetsnämnden i april 1988 samt fastställdes av Kommunfullmäktige i januari 1991.

Skötselprogrammet lade fast en mycket hög ambitionsnivå för naturvården på stadens ägor. Hänsynen till miljö- och friluftsintressen präglar programmet. De rent ekonomiska aspekterna tilläts inte gå före behovet av bra mark för det rörliga friluftslivet. När det gäller jordbruksmarken angavs riktlinjer för hur jordbruket borde skötas för att användningen av gifter och konstgödningsmedel skulle minska. I programmet slogs fast att staden skulle stimulera sina arrendatorer till alternativ odling. Genom olika åtgärder, såsom reducerad arrendavgäld och utbildningsinsatser, skulle befintliga arrendatorer med konventionella odlingsmetoder intresseras för att gå över till alternativ odling. Vid nyupplåtelse av jordbruksarrenden skulle företräde ges till dem som ville satsa på alternativa odlingsmetoder.

Analys

Kommunfullmäktiges fastställande av skötselprogrammet innebar att fastighetsnämnden gavs i uppdrag att utarbeta riktlinjer för dess genomförande. Fastighetskontoret gjorde flera insatser för att följa intentionerna i programmet, bl a hölls flera informationsdagar med information och utbildning om alternativa odlingsmetoder. Stadens arrendatorer deltog i dessa informationsdagar. Avsikten var att med de arrendatorer som önskade gå över till alternativ odling skulle förhandlingar ske om reducering av arrendeavgälden eller förändring av övriga arrendevillkor.

Resultatet var dock nedslående. Ingen av de dåvarande arrendatorerna var intresserad av att övergå till alternativ odling, varför några detaljerade riktlinjer för avgäldsreducering eller förändrade arrendevillkor aldrig utarbetades. En av stadens jordbruksarrendatorer, arrendatorn på Husa gård i Vallentuna, hade sedan tidigare alternativ odling, varför han inte berördes av några förändringar. Inga nyupplåtelser har skett där alternativodlare har anmält intresse. Antalet gårdsarrenden som staden förvaltar har sedan skötselprogrammet upprättades radikalt minskat från omkring 50 till omkring 20. I areal räknat har egendomsinnehavet nästan halverats och är nu ca 25 000 hektar.

Konsekvenser

Skötselprogrammet för Stockholms lantegendomar får nu anses ha spelat ut sin roll, i vart fall vad gäller jordbruket, även om ambitionen att uppmuntra till mer ekologisk odling finns kvar. I och med Sveriges inträde i EU erhåller lantbrukare EU-bidrag för alternativ odling, miljöinsatser, specialgrödor och annat. Kontoret föreslår att de åtaganden som kontoret skulle vidtaga med anledning av skötselprogrammet gällande jordbruksmarken har upphört, och att skötselprogrammet för Stockholms lantegendomar läggs till handlingarna, vad gäller jordbruket.

Önskemål om ersättning

En av stadens arrendatorer, Staffan Ahrén på Husa gård i Vallentuna, har med hänsyftning till skötselprogrammet i ett brev den 17 jan 2001 framfört önskemål om bidrag på ca 400 000 kr, utgörande ersättning för alternativ odling. Såsom framförts ovan berördes aldrig Staffan Ahrén av den eventuella reducering som skulle utgå för de arrendatorer som övergick till alternativa odlingsmetoder enligt skötselprogrammet, eftersom han redan sedan flera år tillbaka hade odlat alternativt, när skötselprogrammet upprättades. Ahrén har nu ett nytt arrendeavtal gällande från 14 mars 2002 och fem år framåt. Kontoret anser att någon ersättning inte bör utgå till Ahrén, utöver vad jordbrukare erhåller från EU.

Kontoret stöds av stadens juridiska avdelning i uppfattningen att någon ersättning inte ska betalas ut till Ahrén.

GFN:s tidigare beslut

Gatu- och fastighetsnämnden godkände vid sitt sammanträde den 19 februari 2002 kontorets förslag enligt ovan. Beslutet överklagades dock till Länsrätten av Ahrén med hjälp av ombudet Ljungar. Den klagande har hävdade att beslutet strider mot lag och/eller annan författning och att nämnden har överskridit sina befogenheter. Kommunen har dock bestritt klagandens yrkande och hemställt om att överklagandet lämnas utan bifall enligt beslut i Gatu- och fastighetsnämnden den 11 juni 2002.

Länsrätten har meddelat dom i ärendet den 19 dec 2003 (bifogas). Enligt domen föranleder klagandens talan inte någon åtgärd vad gäller om beslutet strider mot lag och/eller annan författning, men har bifallit överklagandet för övrigt. Gatu- och fastighetsnämnden har genom sitt beslut överskridit sina befogenheter, och beslutet ska därmed upphävas. När skötselprogrammet fastställdes 1991 ansåg den dåvarande kommunledningen att ärendet var av såväl principiell betydelse som av större vikt och därför skulle beslutas av Kommunfullmäktige. Länsrätten anser att detta fortfarande gäller, varför Kommunfullmäktige har att ta ställning till frågan om skötselprogrammet ska upphöra och andra därmed sammanhängande frågor.

Kontorets förslag

Med anledning av meddelad dom tas ärendet om ett upphörande av skötselprogrammet för Stockholms lantegendomar härmed åter upp till behandling i Gatu- och fastighetsnämnden. Kontoret föreslår att skötselprogrammet för Stockholms lantegendomar läggs till handlingarna, och att de åtaganden kontoret hade enligt programmet har upphört, vad gäller jordbruket. Kontoret föreslår också att inga ersättningar med anledning av skötselprogrammet ska betalas ut samt att Gatu- och fastighetsnämnden överlämnar och åberopar detta utlåtande till Kommunfullmäktige för slutligt beslut. Föreslås också att Länsrättens dom inte överklagas, och att GFN:s beslut omedelbart justeras.

SLUT